

HYRYNSALMEN KUNTA

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS 2025

Sisällys

1. Tarkastuksen ja arvioinnin toteutus.....	2
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät	2
1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano	2
1.3. Arvioinnin toteutustapa	3
1.4. Tarkastuslautakunnan esitys kunnanvaltuustolle.....	3
2. Vuoden 2024 arviointikertomuksen käsittely.....	3
3. Talouden toteutumisen arviointi	5
3.1. Kattamaton alijäämä	5
3.2. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	5
3.3. Investoinnit.....	7
4. Toiminnallisten vuositavoitteiden toteutuminen	9
5. Kuntakonsernin tavoitteet ja ohjaus.....	16
6. Allekirjoitukset.....	19

1. Tarkastuksen ja arvioinnin toteutus

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunnan kokoonpano ajalla 1.1. – 31.5.2025:

<i>Jäsen</i>	<i>Varajäsen</i>
Kati Nykänen, pj.	Pertti Heikkinen
Tarmo Heikkinen, vpj.	Esa Kempainen
Ulla Heikkinen	Helka Tolonen
Tarja Kempainen	Sirpa Mäkeläinen
Raimo Kuusela	Pekka Leinonen

Tarkastuslautakunnan kokoonpano ajalla 1.6. – 31.12.2025:

<i>Jäsen</i>	<i>Varajäsen</i>
Taisto Keränen, pj.	Pertti Heikkinen
Juha Hankkila, vpj.	Arja Kuusela
Helena Heikkinen	Matti Kempainen
Ulla Heikkinen	Antti-Lassi Leinonen
Pauli Keränen	Paula Kempainen

Tarkastuslautakunnan esittelijöinä toimivat puheenjohtaja varsinaisten päätössioiden osalta, tilintarkastaja tilintarkastusasioiden osalta ja sihteeri teknisten kokousasioiden osalta. Sihteerinä on toiminut toimistos sihteeri Pirkko Ohtonen.

Vastuunalaisina tilintarkastajina on vuonna 2025 toiminut KHT JHT Jyri Pesonen BDO Auditor Oy:stä. Tarkastuslautakunta on tilikaudella seurannut tilintarkastajan työn edistymistä ja saanut selvityksen tilikauden 2025 tarkastuksen tuloksista. Lautakunta myös käsitteli ja vei valtuustolle tiedoksi päivitetyt sekä uudet sidonnaisuusilmoitukset.

1.3. Arvioinnin toteutustapa

Tarkastuslautakunnan työ perustuu valtuustokauden mittaiseen arviointisuunnitelmaan. Arviointisuunnitelmaan perustuen on laadittu työohjelma vuodelle 2025. Arviointi ja kokoukset ovat edenneet työohjelman mukaisesti. Tarkastuslautakunnan arviointi perustui viranhaltijoiden kuulemiseen, vuoden 2025 talousarvioon ja tilinpäätökseen sekä toimielinten pöytäkirjoihin ja toimintaa ohjaaviin sääntöihin/ohjeisiin.

1.4. Tarkastuslautakunnan esitys kunnanvaltuustolle

Tarkastuslautakunta esittää valtuuston päätettäväksi, että kunnanhallitus ottaa huomioon tässä arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja antaa niistä vastineensa syyskuun 2026 loppuun mennessä kunnanvaltuustolle.

Kun arvioinnissa esitetyt kehittämistä vaativat asiat ovat valtuuston tiedossa ennen seuraavan vuoden talousarvion vahvistamista, voi valtuusto paremmin vaikuttaa talousarviossa päätettäviin asioihin. Keskeisimmäksi asiaksi tarkastuslautakunta nostaa edelleen tavoiteasetannan prosessin, jota tulee kehittää.

2. Vuoden 2024 arviointikertomuksen käsittely

Kuntalain 121 §:n mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Kunnanhallitus on antanut valtuustolle 9.9.2025 lausunnon toimenpiteistä. Alla olevaan taulukkoon on koottu sellaisia kunnanhallituksen vastineita, joihin tarkastuslautakunta haluaa edelleen kiinnitettävän huomiota.

Tarkastuslautakunnan kannanotto arviointikertomuksessa 2024

Kunnanhallituksen selvitys ja tarkastuslautakunnan jatkokommentti

Tarkastuslautakunta kannustaa edelleen kehittämään talousarvion laadintaprosessia ja tavoiteasetannan yhtenäisyyttä.

Talousarvion laadintaan ja tavoitteiden asettamiseen sekä niiden toteutumisen raportoimiseen on pyritty tarkastuslautakunnan ohjauksen mukaan kiinnittämään erityistä huomiota jo useita vuosia. On valitettavaa, ettei tehtävässä ole täysin onnistuttu. Asiassa on kuitenkin edistytty ja talousarviota on kehitetty selkeämmäksi ja luettavammaksi. Erityisesti tavoiteasetanta tuottaa edelleen osassa toimintoja haasteita. Talousarvio- ja tilinpäätöskirjojen rakennetta pyritään kehittämään edelleen, samoin tavoiteasetantaa ohjeistuksen ja yhteisten työpajojen kautta.

Tarkastuslautakunnan kannanotto keväällä 2026: Tarkastuslautakunta kiittää toteutetuista kehittämistoimista, mutta samalla suosittelee kehitystyöhön panostamista jatkossakin.

Henkilöstön työhyvinvointi ja työn kuormittavuus: Tarkastuslautakunta kannustaa tekemään henkilöstökyselyitä vuosittain.

Esimiehiä kannustetaan seuraamaan henkilöstön kuormitusta ja jaksamista sekä toimimaan hyvinvoinnin edistämiseksi. Myös esimiesten kuormituksen seuranta ja hallinta on tärkeää, mutta käytännössä melko haastavaa toteuttaa.

Yhteistyötä työterveyden kanssa pidetään yllä ja kehitetään. Henkilöstöä pyritään tiedottamaan aktiivisesti työterveyspalvelujen toiminnasta ja muutoksista mm. tiedottein ja henkilöstöinfoin. Edellisenä vuonna toteutetun työterveyskyselyn ongelmakohtia on pyritty edelleen ratkomaan ja siinä on onnistuttukin; mm. laboratoriapalvelut palasivat paikkakunnalla saatavaksi ainakin koejakson ajaksi. Virastotalolla järjestettiin työterveys suunnitelman mukainen työpaikkaselvitys, jossa ei noussut esiin merkittäviä ongelmia tai kehityskohteita. Selvityksen johdosta virastotalon henkilöstölle tarjottiin ergonomiaohjausta. Henkilöstön jäsenistä koostuva työhyvinvointitiimi tuottaa henkilöstölle työhyvinvoinnin teemavuoden alkaen elokuusta 2025. Teemavuosi sisältää mm. lajikeiluja ja työpajoja.

Tarkastuslautakunnan kannanotto keväällä 2026: Tarkastuslautakunta kannustaa tekemään henkilöstökyselyitä vuosittain.

Tarkastuslautakunta kannustaa edelleen kehittämään elinkeinotoiminnan mittaristoa.

Myös elinkeinotoimintaan pyritään löytämään toimivia ja relevantteja mittareita, jotka eivät edellytä erillisten tutkimusten, kyselyjen tms. tekemistä.

Tarkastuslautakunnan kannanotto keväällä 2026: Tarkastuslautakunta ymmärtää mittareiden asettamisen haastavuuden, mutta kannustaa kehittämään mittaristoa jatkossakin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että konserniyhtiöiden tavoiteasetantaa on osittain kehitetty, mutta yhtenäistämistä kunnan tavoitteiden kanssa on suositeltavaa yhä edistää tulevaisuudessa.

Konsernin määrämuotoista seurantaa ei olla rakenteellisesti onnistuttu edistämään. Konserniyhtiöt toimivat kuitenkin lähellä emokuntaa: toimitusjohtajat työskentelevät osin kunnassa ja kunnan tiloissa ja hallitusten jäseniin lukeutuu kunnan viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä. Lisäksi tytäryhtiöt toimittavat neljännesvuosittain talousraporttinsa. Käytäntöjä kunnan ja konserniyhtiöiden välillä on pyritty yhtenäistämään erityisesti henkilös-

töasioissa. Jatkossa pyritään kutsumaan säännöllisesti koolle laajennettu johtoryhmä, jossa ovat mukana yhtiöiden toimitusjohtajat. Tässä yhteydessä voidaan myös yhtenäistää tavoiteasetantaa.

Tarkastuslautakunnan kannanotto keväällä 2026: Tarkastuslautakunta suosittelee yhtenäistämään konserniyhtiöiden tavoiteasetantaa kunnan tavoitteiden kanssa.

Tarkastuslautakunnan mielestä vastine on ymmärrettävä ja asianmukainen. Olennaisin kehitettävä asia on edelleen talousarvion tavoiteasetanta ja tavoitteiden toteutumisesta johdonmukainen raportointi tilinpäätöksessä.

3. Talouden toteutumisen arviointi

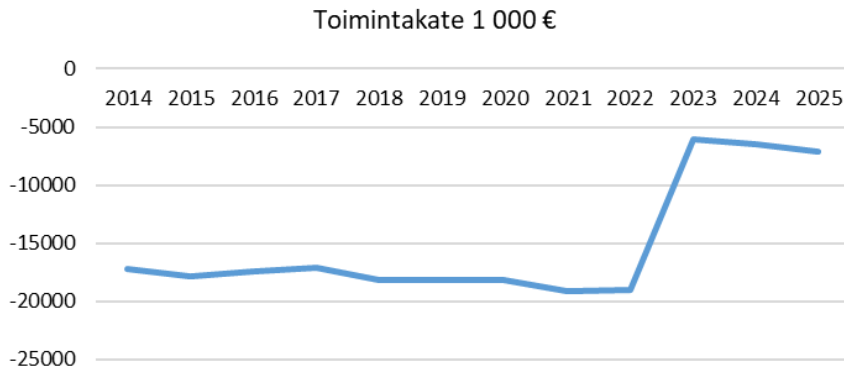
3.1. Kattamaton alijäämä

Kuntalain 110 § mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee päättää taloussuunnitelmassa yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämää edellä mainittuna ajanjaksona katetaan. Tarkastuslautakunnan yksi lakisääteisistä tehtävistä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää 31.12.2025 tilinpäätöksessä. Kunnan ylijäämä (0,6 milj. euroa) tilikaudelta 2025 kasvatti kertyneen ylijäämän määrän yhteensä 5,9 miljoonaan euroon. Konsernin taseessa tilikauden 2025 jälkeen kertynyt kumulatiivinen ylijäämä on yhteensä 4,0 miljoonaa euroa.

3.2. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

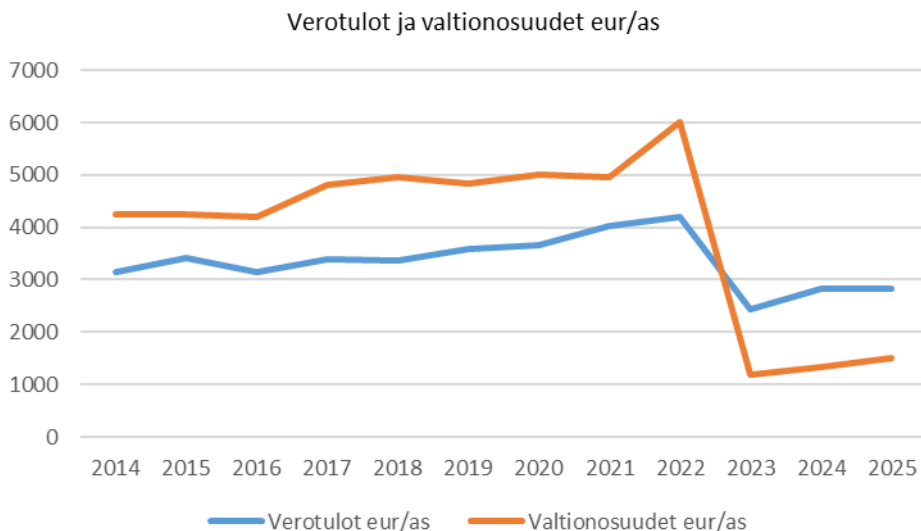
Toimintakate kuvaa toimintakulujen ja -tuottojen välistä erotusta. Kunnallistaloudessa tämä tunnusluku on aina negatiivinen, koska verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuiluista jää katettavaksi verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet).

Kuvio 1. Toimintakatteen kehitys kunnassa vuosina 2014–2025.

Kunnan vuoden 2025 toimintakate toteutui isossa kuvassa viimeisten kahden vuoden tasolla (kuvio 1). Toimintakate heikkeni hieman vuodesta 2024 ja oli -7,2 miljoonaa euroa (-6,5 miljoonaa euroa vuonna 2024). Muutos selittyy pitkälti toimintakulujen kasvulla (6 %), sillä toimintatuotot pysyivät lähes edellisen vuoden tasolla. Toimintakuluissa oli kasvua etenkin palvelujen ostojen (11 %) ja avustusten (59 %) osalta. Avustuskulujen kasvua selittää 1.1.2025 voimaan tullut TE-palveluiden uudistus, jonka myötä työllisyyteen liittyviä kuluja on alettu kirjaamaan avustuskulujen ryhmään.

Verotulot pienenevät 1 % ja valtionosuudet kasvoivat 10 % vuodesta 2024. Verotuloja tilitettiin 5,6 milj. euroa ja valtionosuuksia 3,0 miljoonaa euroa. Valtionosuuksissa kasvu selittyy peruspalveluiden valtionosuuden sekä verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen korvauksilla.

Kuvio 2. Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys 2014–2025.

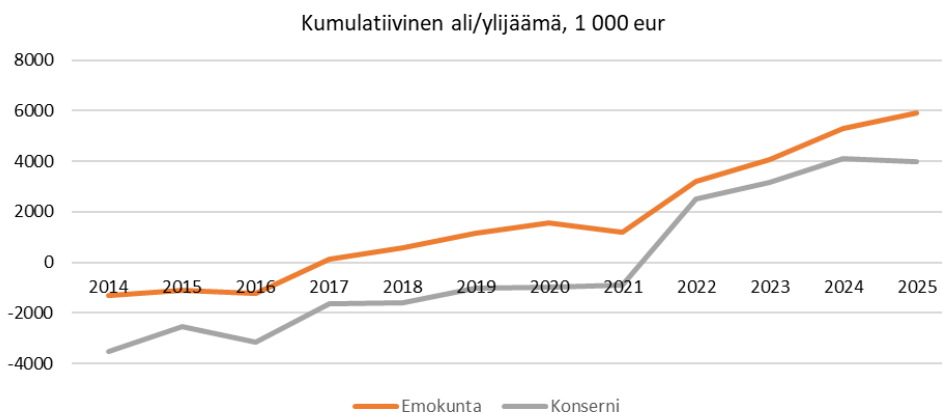
Vuosikate osoittaa kunnan tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä.

Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, tulorahoitus on riittävä. Kunnan vuosikate kattoi tilikaudella suunnitelman mukaiset poistot 217-prosenttisesti. Konsernissa vuosikate kattoi poistot 141-prosenttisesti. Tunnusluvut ovat tilikauden 2025 osalta hyvällä tasolla.

Emokunnan osalta asukasta kohden laskettu lainakanta nousi hieman edellisvuoteen nähden ollen 31.12.2025 yhteensä 857 euroa per asukas. Konsernin lainat ja vuokravastuut per asukas oli 1812 euroa vuonna 2024, joka laski 1778 euroon per asukas vuonna 2025.

Toiminnan ja investointien rahavirta on tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä taas ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Tunnusluku oli kunnassa viiden vuoden kertymän osalta 3,1 milj. euroa, kun vuonna 2024 tunnusluku oli 2,6 milj. euroa. Tunnusluku kertoo siitä, että tulovirta riittää menojen kattamiseen.

Kunnan tuloslaskelman mukainen ylijäämä vuonna 2025 oli 625 tuhatta euroa. Konsernituloslaskelma puolestaan päättyi 112 tuhannen euron alijäämään. Konsernin alijäämäisyyttä selittää kunnassa tehty arvonalennus, johon liittyvä poistoeron ylimääräinen purku eliminoitui konsernin tasolla. Hyrynsalmen kunnalla on nyt kumulatiivista ylijäämää 5,9 ja konsernilla 4,0 miljoonaa euroa. Pitkällä aikavälillä ylijäämien kehitys on ollut positiivista sekä kunnassa että konsernissa.

Kuvio 3. Kumulatiivinen ali/ylijäämä kunnassa ja kuntakonsernissa 2014–2025.

3.3. Investoinnit

Investointeja toteutettiin vuoden 2025 aikana nettona noin 0,33 miljoonan euron edestä, mikä noin puolet vuoden 2024 nettoinvestoinneista (0,75 miljoonaa euroa). Nettoinvestointien toteuma jäi noin 155 tuhatta euroa muutetusta talousarviosta, joten toteumaksi muodostui 68 %. Merkittävin investointikohde oli kuntoportaati, joka nettona ylitti talousarvion noin 31 tuhannella eurolla. Kunta sai kyseiseen investointiin 50 tuhannen euron rahoitusosuuden.

Vuoden 2025 investointitaso oli Hyrynsalmen kunnan kantokyvyn rajoissa, sillä vuosikatteesta jäi poistojen ja arvonalennuksen jälkeen käytettävää investointeihin ja lainanlyhennyksiin 445 tuhatta euroa.

Kannanotto talouden kehittymiseen

Taseeseen kertynyt kunnan ylijäämä nousi tilikaudella noin 5,9 miljoonaan euroon. Konsernissa kertynyt taseen ylijäämä oli tilikauden lopussa 4,0 miljoonaa euroa. Valtionosuusrahoitus kasvoi ja verotulot pienenivät edellisvuodesta. Asukasmäärä laski edelleen. Väestörakenne on vanhusvaltainen. Eläkeläisten osuus väestöstä on jo yli 50 %.

Kunnan vuosikate kattoi tilikaudella poistot 217-prosenttisesti. Konsernissa vuosikate kattoi poistot 141-prosenttisesti. Omavaraisuusaste sekä kunnassa että konsernissa on hyvällä tasolla. Tunnuslukujen valossa Hyrynsalmi täyttää tasapainoisen talouden tunnusmerkit.

Tunnuslukuja tarkasteltaessa voidaan todeta, että talous on vakaalla pohjalla, mutta vaatii jatkossakin suunnitelmallista taloudenhoitoa ja investointitason pitämistä maltillisena.

Kiinnitetään vuosittain huomiota alaskirjaustarpeisiin.

4. Toiminnallisten vuositavoitteiden toteutuminen

Seuraavissa taulukoissa tavoitteiden toteumia arvioidaan kirjaimilla **T** = toteutui, **O** = toteutui osittain, **E** = ei toteutunut ja **X** = ei voida arvioida (mitattavuus puuttuu tai raportointi on epäselvä).

Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Kunnanhallitus

Tavoite	Toteuma
Hyvinvointityötä, elinvoimatyötä ja organisaation kehittämistä tehdään systemaattisesti ja vaikeuttavasti, kuntastrategian mukaisesti.	T
Kunnan ja kuntakonsernin talous säilyy tasapainossa	O
Kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia kehitetään	O
Asioiden valmistelu on ennakoivaa, laadukasta ja vuorovaikutuksellista. Hyvin valmistellut päätökset tehdään oikein tietojen valossa ja sujuvasti.	O

Tarkastuslautakunta on aiemmissa arviointikertomuksissa todennut, että kunnanhallituksen tavoitteiden toteutumista ei ole mahdollista arvioida, koska niiltä puuttuvat konkreettiset toimenpidevaatimukset sekä arviointikriteerit. Vuodelle 2025 kunnanhallitukselle on asetettu selkeämmät tavoitteet ja myös raportointi toimintakertomuksella on kehittynyt. Tarkastuslautakunta toteaa, että aikaisempien vuosien kehityskohteisiin on tartuttu ja tavoiteasetanta sekä raportointi on nyt yhtenäisempää muiden palvelualueiden kanssa.

Hallintopalvelut

Tavoite	Toteuma
Kuntalaisille, mökkiläisille ja matkailijoille tuotetaan tarpeita vastaavat, tehokkaat ja monikanavaiset palvelut soveltuvia sähköisiä palveluita hyödyntäen.	T
Monipuolinen ja aktiivinen viestintä tarjoavat kuntalaisten hyvät osallistumismahdollisuudet sekä luovat myönteistä kuntakuvaa	T

Tavoitteet toteutuivat pääosin. Monipuolisen ja aktiivisen viestinnän tavoitetta edistettiin lisäämällä viestintää kunnan kanavissa, vaikka uusia viestintäkanavia ei otettukaan käyttöön. Kunnan verkkosivu-uudistus toteutui alkuvuodesta 2026 sekä kuntalaiskysely toteutettiin vuonna 2025.

Henkilöstöpalvelut

Tavoite	Toteuma
Henkilöstön jaksaminen ja työssä viihtyminen on hyvällä tasolla	T
Esihenkilöt osaavat tukea henkilöstön työssä viihtymistä ja jaksamista	O
Henkilöstön osaaminen on riittävää ja ajantasaista	T
Palkkaus on oikeudenmukaista, tasapuolista ja kannustavaa	T
Henkilöstön tiedottaminen on ajantasaista ja aktiivista. Henkilöstölle turvataan hyvät mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa	T

Toimivat työterveyspalvelut turvataan ja henkilöstöä tiedotetaan työterveyspalveluista ja niiden muutoksista	T
--	---

Tavoitteet toteutuivat osittain. Tarkastuslautakunta toteaa, että palvelualueen tavoiteasetantaa ja toteumien raportointia on täsmennetty aikaisemmista vuosista. Tulospäätöksistä ilmenee nyt pääosin, millaisia määriä on tarkoituksenmukaista tavoitella, jotta toiminta olisi tuloksesta. Sairauspoissaolojen määrä oli lisääntynyt, mutta toimintakertomuksessa ei ilmene, kuinka paljon sairauspoissaolojen määrä on kasvanut työntekijää kohti. Työhyvinvointikyselyä ei toteutettu vuonna 2025.

Työllistäminen

Tavoite	Toteuma
Työllisyydenhoidon palvelut ovat tehokkaasti tuotettuja ja vaikuttavia	O
Työllisyydenhoidon tavoitteita ja toteutumista seurataan aktiivisesti ja ajantasaisesti	T
Tuetaan nuorten työllistämistä kesätyösetelillä 8- ja 9-lk päättävillä ja toisen asteen opiskelijoille	T

Työllistämisen tavoitteiden toteutumisen arviointiin oli asetettu mittarit. Työttömyysasteen tavoite oli < 10 %, kun työttömyysasteen toteuma oli 13,5 %. Työttömyysaste kasvoi hieman edellisestä vuodesta. ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan pitkäaikaistyöttömiä oli vuoden 2025 lopussa 26 (29 vuonna 2024).

Hyrnsalmella työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli vuoden 2025 joulukuussa 13,5 %. Vuoden 2024 joulukuussa vastaava luku oli 13,2 %. Työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi edellisen vuoden lopun 91 henkilöstä 94 henkilöön. Alle 25-vuotiaita työttömiä ei ollut lainkaan. Kainuussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuussa 2025 12,6 %.

Vuoden 2025 alusta Hyrynsalmen kunta on ollut osa Kainuu-Koillismaan työllisyysaluetta. Pal-tamon kunta on tuottanut henkilöstö- ja työllisyysasiakaspalvelut myös Hyrynsalmella

Työttömyysaste kehittyi vuonna 2025 negatiivisesti ollen joulukuun 2025 lopulla 13,5 %. ELY-keskuksen tilastojen mukaan pitkäaikaistyöttömien määrä tosin laski kolmella henkilöllä vuoden aikana.

Elinvoimapaalvelut

Tavoite	Toteuma
Tukea ja myötävaikuttaa Hyrynsalmen Ukkohallan kehittämistä sekä turvata maa- ja metsätalouden ja teollisuuden nykyiset työpaikat.	O
Matkailun kehittyminen ja Ukkohallan vuokrauskäytössä olevien vuodepaikkojen kasvattaminen 5 prosentilla vuosittain.	E

Matkailutulon vuosittainen kasvu 5 prosentilla.	O
Rakennettavat uudet lomahuoneistot, tavoitteena 5–10 uutta lomahuoneistoa.	E
Myötävaikuttaa tuulivoimapuistojen lisärakentamiseen ja aurinkoenergian käyttöönottoon ja olemassa olevien puistojen jatkokehittäminen. Tavoitteena uusiutuvan energian uudet yritykset.	O
Säilyttää ja kasvattaa matkailuyritysten liikevaihtoa ja työpaikkoja mm. hanketoiminnalla.	O
Turvata suopotkupallon MM-kisojen järjestäminen Hyrynsalmen kunnassa Vuorisuolla, mikäli tapahtuma pystytään järjestämään. Tapahtuma lisäisi alueen tunnettavuutta sekä veto-voimaa myös muiden tuotantojen ja tapahtumien kautta. Tavoitteena on myös joukkuemäärän kasvattaminen.	O
Turvata maa- ja metsätalouden työpaikat	O

Tavoitteena oli säilyttää matkailuyritysten liikevaihto ja työpaikat mm. hanketoiminnalla matkailutulon kasvattamiseksi. Tavoitteet eivät kaikilta osin toteutuneet sillä vuodepaikkojen ja uusien lomahuoneistojen määrä ei kasvanut vuonna 2025. Toimintakertomuksella on raportoitu yritysten liikevaihdon kasvaneen hieman ja että hanketoiminnalla on saatu myötävaikutettua työpaikkojen säilymiseen. Tarkastuslautakunta kiinnittää eritoten huomiota tilakysymysten vuoksi tapahtuneeseen teollisten työpaikkojen vähenemiseen. Lautakunta pitää erityisen tärkeänä sitä, että teollisuuden tilakysymyksiin kiinnitetään tulevaisuudessa huomiota. Kunta voi aktiivisella otteella ehkäistä tilaongelmista johtuvia työpaikkojen menetyksiä. Positiivisena asiana tarkastuslautakunta pitää sitä, että Ukkohallaan on saatu uutta yritystoimintaa kuten majoituspalveluja ja safareita.

Suopotkupallon MM-kisojen joukkuemäärän kasvutavoite ei toteutunut. Maa- ja metsätalouden työpaikkojen turvaamisen sekä tuulivoimapuistojen toiminnan turvaamisen ja kehittämisen osalta tavoitteet toteutuivat osittain.

Tarkastuslautakunta on pyytänyt aiemmissa arviointikertomuksissaan elinkeinopalveluita tarkentamaan tavoitteiden mittareita sekä toimintakertomuksen raportointia. Vuoden 2025 osalta tarkastuslautakunta toteaa, että mittareiden ja toteumien raportoinnin osalta on tapahtunut kehitystä, mutta kannustaa jatkamaan kehitystyötä edelleen.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että yksikään elinvoimapalvelujen tavoite ei toteutunut täysin. Tulevaisuudessa kunnan tulee turvata nykyiset elinkeinoihin ja matkailuun liittyvät toiminnot sekä kehittää niitä. Tarkastuslautakunta pitää elinkeinotoiminnan ja matkailun edistämistä kunnan tulevaisuuden kannalta kriittisenä osa-alueena.

Maaseutupalvelut:

Maaseutuhallinto järjestää maaseututoimen tehtävät. Tavoitteet liittyvät talousarviomäärärahoihin. Yhteistyö sopimus kuntien kesken on tilinpäätöksen mukaan sujunut hyvin. Talousarvio ylittyi noin 5600 eurolla (toteutuma 113 %). Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana sitä, että maaseutupalveluiden osalta tehdään tiivistä yhteistyötä lähikuntien kesken.

Sivistyslautakunta

Hallinto

Tavoite	Toteuma
Johtaa sivistyspalvelujen toimintaa ja kehittää organisaatiossa edelleen osaamista, työhyvinvointia ja kumppanuussuhteita.	O
Parantaa kehittämiskohteiden tunnistamista ja sitoutumista sekä relevantteja kehittämissankkeita.	O
Osallisuuden parantaminen.	O
Turvata tehokas ja sujuva yhteistyö sekä luottamushenkilöhallinto	T

Tavoitteille on asetettu tällä hetkellä mittareita, joista ei käy ilmi tavoiteltu taso. Esimerkiksi osallisuuden parantamisen tavoitteessa on mittareina ”osallistuja-/käyttäjämäärät” sekä ”kuntalaisten palautteiden määrä”. Tarkastuslautakunta suosittelee yhä täsmentämään tavoitteita ja mittareita niin, että ne olisivat keskenään yhteismitallisia. Myös toteumat tulisi raportoida asetettujen tavoitetasojen ja mittareiden mukaisesti.

Varhaiskasvatus

Tavoite	Toteuma
Varhaiskasvatus on asiakkaille joustavasti saatavissa, se on tasa-arvoista ja yhdenvertaista sekä korkealaatuista. Toimintaa kehitetään yhdessä huoltajien kanssa.	X
Henkilöstön ammatillisen osaamisen vahvistaminen ja kehittäminen.	O
Vahvistetaan huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja osallisuutta.	O

Varhaiskasvatuksen tavoitteet vuodelle 2025 toteutuivat osittain. Ensimmäisen tavoitteen osalta toimintakertomuksen raportoinnista oli vaikeasti tulkittavissa, onko toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma otettu käyttöön. Tarkastuslautakunta suosittelee täsmentämään jatkossa raportointia niin, että siitä käy selkeästi ilmi tavoitteeseen kytketyn mittarin toteuma. Tarkastuslautakunta pitää vanhempainiltojen osallistumisprosenttia hyvänä, vaikka se ei täyttänytäkään asetettua 100 prosentin tavoitetta.

Perusopetus

Tavoite	Toteuma
Tieto- ja viestintätekniiikan käyttäminen opetuksessa nykyaikaisilla välineillä ja ohjelmilla.	O
Turvallinen ja puuttuva koulu: yhteistyö oppilashuollon ja kodin kanssa.	O
Oppilaiden tasa-arvoisen oppimisen, kasvun ja kehityksen edistäminen ja tukeminen.	X
Jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	O

Tavoitteet toteutuivat osittain ja olivat pääosin selkeästi mitattavia. TVT-kyselyä ei toteutettu vuonna 2025. Oppilaiden tasa-arvoisen oppimisen, kasvun ja kehityksen edistämisen ja tukemisen tavoitteen osalta raportoidut toteumat eivät olleet yhteismitallisia asetetun mittarin kanssa ja tarkastuslautakunta pyytäkkin kiinnittämään asiaan jatkossa huomiota.

Kansalaisopisto

Tavoite	Toteuma
Turvataan monipuolinen ja kuntalaisten hyvinvointia tukeva toiminta ja osallisuuden parantaminen.	O
Yhteistyö kainuulaisten kansalaisopistojen kanssa.	X
Erityisryhmien tuki; OPH:n avustus maahanmuuttajien, työttömien, eläkeläisten ja seniorien kurssimaksujen alentamiseen/korvaamiseen.	E

Tavoitteet ja mittarit olivat pääosin selvästi mitattavia, mutta seurattaville mittareille ei ole asetettu tavoitearvoa. Toimintakertomuksessa oli raportoitu toimintatilastotietoja, joiden perusteella oli mahdollista arvioida tavoitteiden toteutumista. Erityisryhmien tuen osalta tavoite kurssimaksujen alentamiseen/korvaamiseen ei toteutunut.

Kirjasto

Tavoite	Toteuma
Numeraalisia tavoitteita, joille määritelty mittari: <ul style="list-style-type: none"> Tapahtumia 1-3 per vuosi (toteutui kolme) Näyttelyjä vähintään kuusi per vuosi (toteutui viisi) Lastenkirjallisuuden lainausmäärä 4000 lainaa per vuosi (toteutui 6020 kpl) Lainamäärät 8 lainaa per asukas (toteutunut 8,37 per asukas) Kirjahankinnat 700 per vuosi (toteutunut 770 hankintaa) Kalusteiden hankinta: 1-2 kpl uusia kirjakärryjä, sähköpöytä (hankittu kirjakärry ja sähköpöytä) 	T O T T T T
Numeraalisia tavoitteita, <u>joille ei ole määritelty mittaria</u> <ul style="list-style-type: none"> Digiopastusten määrä (digiopastuksia toteutui 39) Ohjattujen varhaiskasvatus- / kouluryhmäkäyntien määrä (toteutui seitsemän ryhmää) Kirjailijavierailujen määrä (toteutui neljä) Kirjaston vierailut ryhmissä (ei toteutettuja ryhmävierailuja) Kokonaismenot € per asukas (menot laskeneet 75 €/asukas 2024 -> 64 €/asukas 2025) 	X

Kirjaston tavoitteista osa on numeraalisesti helposti mitattavia, kun taas osa vaikeampia tulokita. Numeraalisesti mitattavat ja raportoidut tavoitteet toteutuivat pääosin. Tarkastuslautakunta suosittelee kehittämään mittareita niin, että niille asetettaisiin tavoitetaso.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, ettei kotiseutuarkistoon liittyviä tavoitteita tai toiminnan kuvausta löydy toimintakertomukselta, vaikka se hallinnollisesti kuuluu kirjaston toimialaan.

Kulttuuripalvelut

Tavoite	Toteuma
Musiikki ja taidekasvatus: I, II ja III-tason tutkinnot	X
Musiikki ja taidekasvatus: Oppilaskonsertit	T
Kulttuuritoimi: Lisätä ja monipuolistaa kulttuuripalveluja kunnallisten ja maakunnallisten yhteistyökumppaneiden kanssa.	O

Kulttuuritoimi: Edistetään kulttuuria osana kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia ja kannustetaan osallistumaan ja vahvistamaan yhteisöllisyyttä.	O
Kulttuuritoimi: Tavoitteena on sujuva, näkyvä, kuuluva ja paikallinen kulttuuritoiminta <ul style="list-style-type: none"> • Kulttuuritoimen avustukset järjestöille (<u>ei numeraalista mittaria</u>) • Näyttelyt ja taiteilijavierailut yhteistyössä kirjaston kanssa (<u>ei numeraalista mittaria</u>) • Kaunislehdon talomuseon tapahtumat (<u>ei numeraalista mittaria</u>) • Yhteistyö kirjastojen, koulujen, Mustarindan ja Kainuun museon kanssa (<u>ei mittaria</u>) • Osallistutaan Konsertti joka kouluun -hankkeeseen (toteutui) • Teatterimatkat (toteutui) • Oulu2026 -hankeyhteistyö (toteutui) 	X / T
Kulttuuritoimi: Perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa toteutetaan kulttuurikasvatussuunnitelmaa	T

Musiikki ja taidekasvatuksen sekä kulttuuritoimen osalta tarkastuslautakunta suosittelee tarkentamaan tavoiteasetantaa niin, että mittareille asetettaisiin tavoitearvot. Tavoitteet eivät ole nyt kaikilta osin mitattavissa. Mitattavissa olevien tavoitteiden osalta tavoitteet toteutuivat pääosin.

Liikuntatoimi

Tavoite	Toteuma
Osallisuuden parantaminen	T
Tarjotaan kuntalaisille omatoimisia ja ohjattuja liikunnallisten elämäntavan palveluja	T
Edistetään kuntalaisten hyvinvointia yhteistyössä hyvinvointialueen, muiden kuntien ja järjestöjen kanssa.	O
Aktivoidaan ja avustetaan urheiluseurojen toimintaa.	T

Nuorisotoimi

Tavoite	Toteuma
Toteutetaan ennaltaehkäisevää ja varhaiseen puuttumiseen perustuvaa nuorisotyötä.	T
Aktivoidaan ja avustetaan järjestöjen toimintaa.	T
Nuorisovaltuustotoiminta: Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen ja osallisuuden parantaminen.	O
Etsivä nuoristyöntekijä tavoittaa yhteiskunnasta pudonneita ja putoamassa olevia nuoria.	T

Liikuntatoimen ja nuorisotoimen tavoitteet toteutuivat pääosin. Tarkastuslautakunta pyytää yhä liikunta- ja nuorisotoimea kehittämään edelleen tavoiteasetantaa ja niihin kohdistuvaa toteumien raportointia, joskin kehitys on tähän mennessä ollut hyvää.

Tekniset palvelut

Teknisen- ja valvontatoimen osalta talousarviossa ei asetettu sellaisia vuositavoitteita, jotka eivät kuuluisi toimen perustehtävään. Lisäksi niiltä osin kuin tavoitteita ja mittareita oli asetettu, niille ei pääosin ollut asetettu tavoitetasoa.

Valvonta, kaavoitus ja mittaus

Tavoite	Toteuma
Rakennuslupakäsittelyssä pyritään kolmen viikon käsittelyaikaan ja poikkeamislupakäsittelyssä kolmen kuukauden käsittelyaikaan.	T
Ympäristösuojelua koskevan lainsäädännön mukaiset lupapäätökset ja ilmoitusten käsittelyt toteutetaan viivästyksettä.	T
Ympäristövalvonta lain mukaiseen tilaan.	T

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että tavoitteiden mitattavuutta ja varsinkin niihin liittyvien toteumien raportointia on kehitetty aikaisemmista vuosista. Lisäksi asetetut tavoitteet täyttyivät.

Liikenneväylien osalta talousarviossa oli asetettu pitkälti sellaisia vuositavoitteita, jotka kuuluvat toimen perustehtävään. Tavoitteiden mittareille ei pääosin ollut asetettu tavoitetasoa, joiden avulla toteumien onnistumista voisi arvioida.

Ulkoilun ja yleisten alueiden osalta talousarviossa ei pääosin ole asetettu sellaisia vuositavoitteita, jotka eivät kuuluisi toimen perustehtävään. Hiihtolatujen käyttöä on seurattu liiketunnistinlaskurin avulla, mutta talousarviossa ei ole asetettu numeraalista mittaria tavoitteelle. Toimintatuottojen taso toteutui ennakoitua parempana.

Kiinteistöt -toiminnon vuositavoite oli parantaa taloudellista tehokkuutta siten, että ensisijaisesti tyhjillään tai vajaakäytössä olevat kiinteistöt pyritään edelleen myymään tai vuokraamaan. Mikäli myynti tai vuokraus ei onnistu, ylläpitokustannukset tuli minimoida poistamalla lämmitys ja sähkö. Tavoite oli sama kuin edellisvuonna. Tilinpäätöksen mukaan tavoitteen kustannustehokas kiinteistömäärän ylläpito ei toteutunut. Kiinteistöjä ei myyty tilikaudella 2025 eikä uusia vuokrasopimuksia myöskään tehty. Tarkastuslautakunta suosittelee täsmentämään tavoitteita ja mittareita niin, että ne olisivat keskenään yhteismitallisia. Myös toteumat tulisi raportoida asetettujen tavoitetasojen ja mittareiden mukaisesti

Konevarikon tavoitteena on tuottaa määritellyt palvelut mahdollisimman korkealaatuisesti, oikea-aikaisesti ja pienin häiriöin sekä taloudellisesti tehokkaasti. Tavoite ei ole mitattava, vaan perustehtävää kuvaava. Tilinpäätöksessä kerrotaan, että palvelut on tuotettu ajantasaisesti. Kehityskeskusteluita ei ole käyty. Tarkastuslautakunta suosittaa jatkossa asettamaan seurattavia ja numeerisia kustannustehokkuuden mittareita esimerkiksi kiinteistön ylläpitokulut/neliö.

Yhteenvedona tarkastuslautakunta toteaa, että toiminnallisten tavoitteiden asetantaa ja toteumien raportointia on kehitetty verrattuna edellisiin vuosiin. Joiltain osin kehitystä on kuitenkin jatkettava niin, että toiminnalliset tavoitteet ja varsinkin niihin liitetyt mittarit olisivat sellaisia, jotka aidosti kehittävät ja edistävät kunnan strategian mukaista toimintaa.

Tarkastuslautakunta huomautti kuudessa edellisessä arviointikertomuksessa, että vuositavoitteiden sekä niitä toteuttavien toimenpiteiden määrittelyä talousarviossa tulisi kauttaaltaan selkeyttää. Tavoitteiden toteutumisen arvioimiseksi tarkastuslautakunta on pyytänyt asettamaan seurattavat määrälliset tai laadulliset mittarit, joiden toteutumisesta on mahdollisuus arvioida. Vuoden 2025 osalta tavoiteasetanta ja niihin liittyvä raportointi on kehittynyt isoin harppauksin, josta tarkastuslautakunta antaa kiitokset.

Talousarviokirjan tavoitteet eivät kuitenkaan ole vielä täysin yhteismitalliset toimialojen tai tulosyksiköiden kesken. Tapa ilmaista toiminnallinen tavoite vaihtelee kirjoittajan mukaan eikä kokonaisuus ole yhteismitallinen. Esimerkiksi henkilöstötavoitteiden osalta tavoitteet voisivat olla yhtenäisemmät toimialojen välillä. Kunnanhallituksen tulisi huolehtia yhteismitallisesta kokonaisuudesta.

Tarkastuslautakunta pyytää kunnanhallitusta raportoimaan tavoitteiden toteumat valtuustolle. Ainakin niiden tavoitteiden toteumat tulisi raportoida, jotka olivat selvästi mitattavissa. Tarkastuslautakunta myös toivoo, että tilivelvolliset ottaisivat itse kantaa kunkin tavoitteen kohdalla, toteutuiko tavoite vai ei.

Hyvä vuositavoite on kunnalle aidosti tärkeä

Hyvä vuositavoite on yksiselitteinen ja riittävän konkreettinen. Hyvä tavoite ilmaisee tekemisen tuloksen, eikä kuvaa itse tekemistä. Hyvin muotoiltua tavoitetta voidaan lopuksi arvioida ja yksiselitteisesti todeta, onko se saavutettu. Tarkastuslautakunta suosittaa yhä jatkossa kehittämään yhtenäistä raportointia tilinpäätöksessä; tavoite, mittari ja toteuma taulukkona.

Kunnan tulisi myös keskittyä mittaamaan vain niitä asioita, joihin se voi omilla toimenpiteillään vaikuttaa. Tarkastuslautakunta kannustaa tilivelvollisia valmistelemaan vuositavoitteitaan valtuuston päätettäväksi nämä lähtökohdat huomioiden.

5. Kuntakonsernin tavoitteet ja ohjaus

Kuntakonserni on toimintakertomuksen mukaan suhteellisen hyvässä toiminnallisessa kunnossa, vaikka taloudellisesti vuosi 2025 oli tytäryhtiöille vaikea.

Konserniyhteisöille talousarviossa asetetut vuoden 2025 tavoitteet on koottu seuraaviin taulukoihin siltä osin kuin talousarviosta on tunnistettavissa mitattavia tavoitteita.

<i>Kiinteistö Oy Ahmahaka</i>	<i>Tavoitteen toteutuminen</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Vuokralaisten asumisnohjaukseen ja sosiaaliseen asumiseen panostetaan yhteistyössä sosiaaliviranomaisten kanssa. • Tavoitteena myydä/vuokrata 24 huoneistoa (Ahma 3) vuosien 2025–2027 aikana muuhun käyttötarkoitukseen kuin pysyvään vuokra-asumiseen. • Tulostavoite vuosille 2025–2026 on paraneva tulos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kotikäyntejä tehty tarvittaessa yhdessä sosiaaliohjaajan ja ja asumisnohjaajan kanssa • Tavoitteessa ei onnistuttu. Lisäksi Asoy Linjalan huoneistojen myyntiprosessi odottaa yhä risteysalueen kaavoituksen valmistamista • Ei toteutunut. Yhtiön tappio tilikaudelta oli 298 117,05 € kun se edellisenä vuonna oli 113 036,34 €. Tilikauden ennakoitua suurempaan tappioon oli osasyynä Ahmatie 3 kirjanpidollinen alaskirjaus.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että Kiinteistö Oy Ahmahakan taloudellinen tilanne ei usean tappiollisen vuoden jälkeen ole parhaasta päästä. Yhtiö on myös saanut kunnan avustusta useana vuonna peräkkäin. Tarkastuslautakunta myös suosittelee tavoitteiden selkeyttämistä, jotta yhtiö voitse vaikuttaa niiden toteutumiseen.

<i>Kiinteistö Oy Hyrynsalmen Virastotalo</i>	<i>Tavoitteen toteutuminen</i>
Tarjotaan kohtuuhintaisella vastikkeella tiloja omistajansa omaan käyttöön ja vuokratyöhön. Tavoitteena oli pitää talous hyvässä kunnossa.	Tilinpäätöksen mukaan toiminnallisissa tavoitteissa onnistuttiin. Taloudellinen tavoite ei toteutunut. Tilikauden tappio oli 17 356,89 euroa.

<i>Kiinteistö Oy Kiviöntaito</i>	<i>Tavoitteen toteutuminen</i>
Toiminnallisena tavoitteena on tehokas kiinteistönhallinta. Tavoitteena on ollut, että vuokralaiset pysyvät omistajien hallitsemisissa tiloissa.	Tilinpäätöksen mukaan strategiset ja toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet tilikauden 2025 aikana. Yhtiön voitto oli 5 960,54 euroa.

<i>Vesi-Mega Oy</i>	<i>Tavoitteen toteutuminen</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Kaukolämpöverkon runkolinjat on rakennettu. Jatkossa keskitytään verkoston kunnossapitoon, runkolinjan varrella olevien uusien asiakkaiden hankintaan ja toiminnan tehostamiseen. • Vuoden 2025 liikevaihtotavoite oli 2 015 085 € ja tulostavoite 104 926 €. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verkoston kunnossapidon, asiakashankinnan ja toiminnan tehostamisen osalta toteutuksia ei ole kommentoitu tilinpäätöksellä • Taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet. Tilikauden liikevaihto oli 1 610 430,65 € ja tappio 248 041,07 €.

Talousarvion ja tilinpäätöksen luettavuus tavoitteiden asettamisen osalta on haasteellinen, eikä kaikille tavoitteille kerrottu toteumaa tilinpäätöksessä. Lisäksi yhtiöiden toiminnalliset tavoitteet ovat osin vanhentuneita tai pitkälti samat kuin useana vuonna aikaisemmin. Tarkastuslautakunta suosittelee, että omistaja asettaisi konserniyhtiöille selkeät ja konkreettiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Konserniyhtiöistä Kiinteistö Oy Kiviöntaito teki voitollisen tuloksen. Muilta osin konsernin tytäryhtiöt olivat tappiollisia. Tarkastuslautakunta toteaa, että toiminnan tulisi olla kannattavaa.

6. Allekirjoitukset

Tarkastuslautakunta kiittää yhteistyöstä toimielimiä ja viranhaltijoita sekä koko kunnan henkilöstöä.

Hyrnsalmella 13. toukokuuta 2026

Tarkastuslautakunta

Taisto Keränen, puheenjohtaja

Juha Hankkila, varapuheenjohtaja

Ulla Heikkinen, jäsen

Helena Heikkinen, jäsen

Pauli Keränen, jäsen

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This document contains 20 pages before this page

Dokumentet inneholder 20 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 20 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 20 sider før denne side

Detta dokument innehåller 20 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende